VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Katsaus hyvinvointialueiden talouteen

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA
14.10.2025

VM/HVO

Hyvinvointialuetaloudessa positiivisia merkkejä, mutta alueellinen eriytyminen ja epävarmuus säilyvät

- **Vuoden 2024 yhteenlaskettu alijäämä oli 1,1 mrd. euroa** ja kokonaisalijäämä kasvoi 2,4 miljardiin euroon.
  - Alueelliset erot kustannuskehityksessä ja kertyneessä alijäämässä olivat suuret
- Arviointimenettelyt käynnistettiin kolmella alueella (Itä-Uusimaa, Keski-Suomi, Lappi) kesäkuussa 2025. Lähes kaikkien hyvinvointialueiden osalta (pl. Helsinki, Länsi-Uusimaa) täyttyi vähintään yksi arviointimenettelyn kriteeri.
- **Vuoden 2025 yhteenlasketuksi ylijäämäksi ennustetaan noin 230 miljoonaa euroa,** minkä seurauksena hyvinvointialueiden kertynyt alijäämä päätyisi 2,2 miljardiin euroon.
  - Ennusteiden perusteella **10 aluetta ennakoi edelleen alijäämäistä tulosta**. Ennusteet vaihtelevat Kanta-Hämeen 221 €/as. ylijäämästä Keski-Suomen 267 €/as. alijäämään
- Ennuste tarkoittaisi noin 3,2 % nettokustannusten nimelliskasvua edellisvuodesta, mikä on lähellä vuoden 2024 kustannusten kasvua (2,9 %).

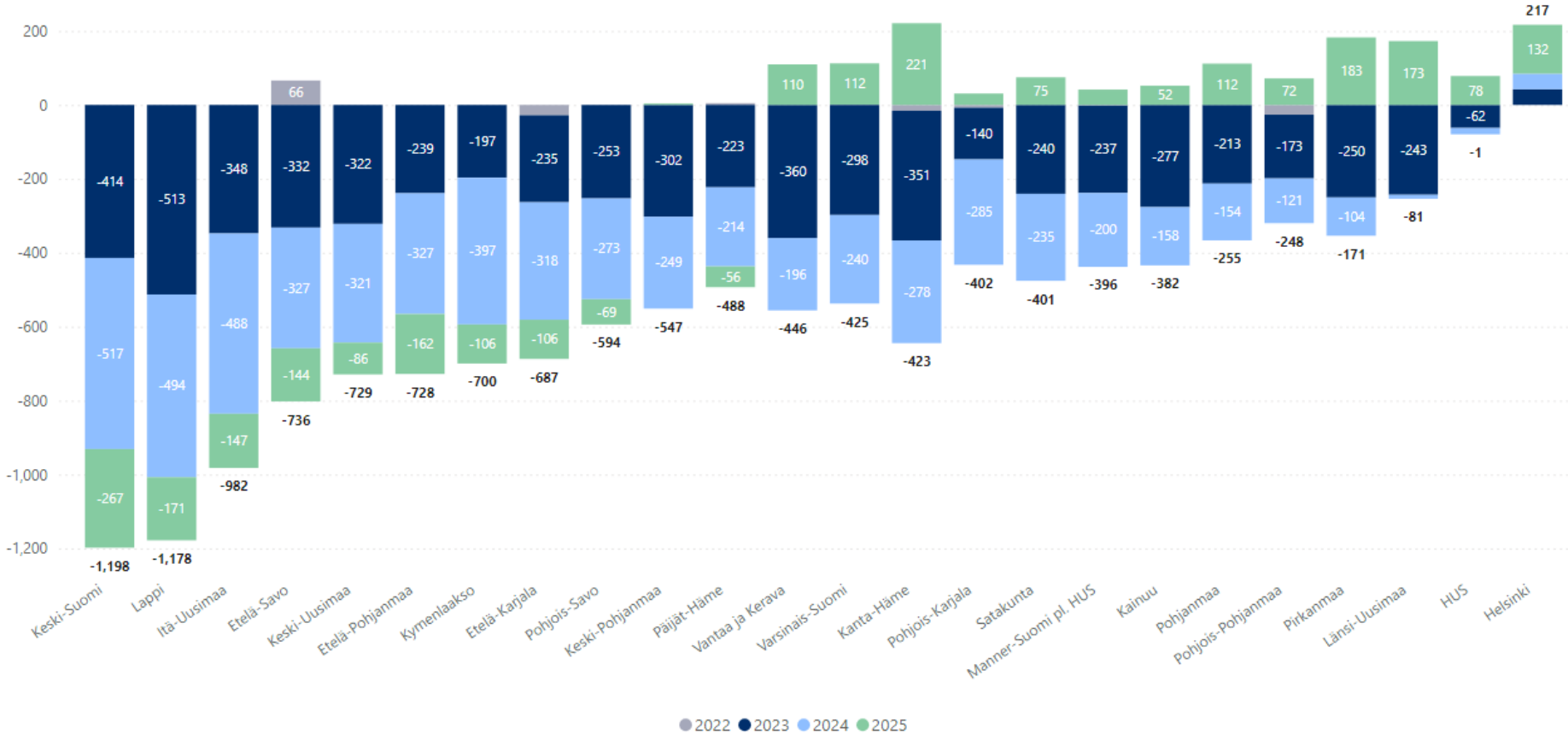
Nettokustannusten muutos TP2023-TPE2025

- Vuoden 2025 tilinpäätösennusteiden mukaan koko maan nettokustannukset kasvavat nimellisesti 3,2 % edellisvuodesta (vuonna 2024 kasvu oli 2,9 %)
- Kustannusten vuosittainen kasvu vaihtelee alueittain merkittävästi (myös erot edelliseen vuoteen vaihtelevat alueittain)
- Suurinta nettokustannusten kasvu vuosina 2023-2025 on Lapin, Itä-Uudenmaan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueilla perustuen tilinpäätösennusteeseen
- Kanta-Häme ennakoi kustannusten merkittävää laskua vuodelle 2025, nettokustannusten kasvu olisi siten koko maan maltillisinta Satakunnan ohella.

Ennakoitu kertynyt yli-/alijäämä asukasta kohti 2025 lopussa

- Alueelliset erot jatkavat kasvua vuonna 2025
- Keskimäärin kertynyttä alijäämää oli noin 396 euroa asukasta kohti (2,2 mrd. euroa)
- Vaihteluväli Keski-Suomen liki 1200 euron kertyneestä alijäämästä asukasta kohti Helsingin noin 217 euron kertyneeseen ylijäämään

Lähde: Valtiokonttorin talousraportointi, analyysi VM-HVO

Hyvinvointialueiden talouden eriytyminen ja taustasyyt

Hyvinvointialueiden talouden eriytymisen taustalla on useita syitä

- Alueiden lähtötilanteet poikkesivat toisistaan (kuntayhtymäpohja vrt. usean järjestäjätahon pohjalta muotoutuneet alueet)
- Alueiden kustannuskehityksessä merkittäviä eroja niin kuntapohjaisen järjestelmän aikana kuin hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä.
  - Aiemmin järjestäytyneillä alueilla palkkaharmonisointi oli osin jo toteutettu ennen uudistusta.
  - Ostopalvelujen hinnankorotukset vaikuttivat erityisesti niissä palveluissa ja alueilla, joilla nojaudutaan vahvasti ostopalveluihin.
  - Työvoimavuokraukseen turvauduttiin eriytyisesti alueilla, joilla työvoiman saatavuudessa oli merkittäviä haasteita.
- Henkilöstökustannusten erot: työvoiman saatavuuden erot, palkkaharmonisointi
- Päätöksenteon hitaus on viivästyttänyt vaikutuksia talouteen, myös toimeenpanon vaikutukset näkyvät taloudessa viiveellä.

Rahoitus

- Hyvinvointialueiden talouden tilaan vaikuttaa osaltaan myös lakisääteinen valtion rahoituksen taso ja siinä tapahtuvat muutokset.
- Alijäämä kasvoi koko maan tasolla vuoden 2023 kustannusten nousun seurauksena ennakoimattoman korkeaksi
  - Jälkikäteistarkistuksessa v. 2025 rahoituksen taso korjattiin koko maan tasolla, mutta alueittain kohdentumisessa suhteessa alijäämään on suuria eroja.
- Rahoituksen sote-tarvemallin tietopohjan alueiden väliset erot ovat tulleet osin yllätyksenä ja ne ovat lisänneet rahoituksen ennakoimattomia alueittaisia vuosivaihteluita.
- Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitus perustui kokonaan kunnilta (ml. kuntayhtymät) siirtyneisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksessa siirrytään vaiheittain kohti laskennallista rahoitusta.
- Valmisteilla olevassa rahoituslain 3. muutospaketissa huomioidaan rahoituslain 14 §:n mukainen tarvemallin päivitys, olosuhdetekijöiden ja siirtymätasausjärjestelmän tarkastelu sekä hallitusohjelmassa sovitut säästötoimet vuosille 2027-2028. Lakiehdotukset on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2026 ja muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta.

Toteutuneet alijäämät vuosina 2023-2024 ja rahoituksen jälkikäteistarkastus

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!